

8/7

Den argentinske presidentens radiotal

1 av

på söndagen återutsändes underligt nog av Sveriges radio. I den ringa mån den fascistiske diktatorns tal inte bestod i plattheter var det förargelseväckande genom skryt och bombasmer. Till en begäran att införa talet såsom annons här Dagens Nyheter av principiella skäl sagt nej; politisk propaganda från främmande maktens sida bör inte få spridas ens i denna form. Det bör tillfogas att den argentinska beskickningens representant ansåg sig böra besvara denna vägran med uttalanden om bristande sinne för pressfriheten, ovänlighet mot det argentinska folket och rapportering av det skedd till hemlandets regering. Saken är uteslutande komisk, därför att det inte är fråga om Tyskland, utan om Argentina, inte om Hitler, utan om Perón. Men den innebär en behövlig erinran om diktaturregimernas smak och syften.

9/7

Förtydligande.

Den argentinske presidentens radiotal åter-sändes icke av Sveriges radio, såsom Dagens Nyheter i går av misstag uppgav. Ett krav om sådan återsändning framställdes visserligen, men blev avvisat. Endast ett referat av talet gavs i den svenska radion.

*

10/7

1945 ÅRS BRITTTISKA VAL

DEN POLITISKA historieskrivningen i England har koncentrerats till regering och parlament, medan folkopinionen, sådan den kommer till uttryck i valen, endast i ringa grad beaktats. Delvis sammanhänger detta sannolikt med valstatistikens torftighet; försök har icke, såsom i Sverige och några andra länder, gjorts att i detalj redovisa och utnyttja det föreliggande materialet. Vanligt är visserligen att betona val-sättets oerhörda betydelse för den politiska utvecklingen, men någon mera ingående vetenskaplig studie på detta område har inte framkommit. En rad problem tränger här till analys. Då man, för att nämna ett exempel, talar om liberalismens katastrofala tillbakagång i England, erkännes visserligen att orsaken till stor del ligger i majoritetssystemet, som tenderar att förinta alla partier utom de båda största, men studier över samspelet mellan idépolitiska och valtekniska faktorer i denna utveckling saknas.

I fråga om det senaste parlamentsvalet — det första som resulterade i en majoritet för arbetarpartiet — har emellertid två engelska forskare, McCallum och Readman, nyss presterat en omfattande utredning (The British General Election of 1945, Oxford University Press). De redogör utförligt för samlingsregeringens sprängning, valagitationen, pressens ställning, kandidatnomineringen och valsiffrorna. Flera väsentliga frågor, som kunde ha belysts genom en mera intensiv valstatistisk undersökning, har dock nästan helt lämnats å sido. Författarna berör endast i förbigående partiernas sociala och regionala fördelning, de diskuterar inte alls förhållandet mellan religiösa och politiska skiljelinjer och ej heller eventuella skillnader mellan männens och kvinnornas ställningstagande. På alla dessa punkter borde jämförelser mellan olika valkretsar ha kunnat ge resultat av stort värde, och det är förvånande att man icke ens synes ha varit medveten om de möjligheter som här erbjuder sig.

Till de mera intressanta partierna i boken hör kapitlet om pressens ställning vid valen. I England, liksom i de flesta andra länder är den borgerliga pressen vida starkare än den socialistiska — i förhållande till vederbörande riktingars fäste inom valmanskåren. Vid 1945 års val gjorde sig dock detta förhållande inte starkare gällande; inom Londonpressen, som intar en dominerande ställning, ägde sålunda arbetarpartiet nära nog lika stort understöd som de konservativa. Detta berodde till avsevärd del på att flera liberala tidningar, främst News Chronicle och Manchester Guardian, närmast uppträdde som förespråkare för arbetarpartiet; då liberalerna saknade alla utsikter till större vinster, tvingades den liberala pressen — liksom en mängd i grunden liberala valmän — att välja mellan de båda huvudpartierna och bestämde härvid av sin ovilja mot en förlängning av det konservativa regementet. En lik-

nande hållning intog även Times så tillvida som denna tidning skarpt kritiserade de konservativa, icke minst Churchill, utan att direkt ta parti för labouropositionen. Särskilt tycks man på dessa håll ha fruktat att Churchills kvarstannande vid makten skulle skärpa mot-sättningen till Ryssland. En seger för arbetarpartiet väntades — det framgår av många uttalanden, som efter två år verkar naiva — leda till vänskapliga förbindelser med Sovjet och internationellt samförstånd över huvud.

Churchill blev, som alla minns, beskyld för ohämmad demagogi under valstriden, främst på grund av ett yttrande i radio om att socialisering måste leda till en Gestaporegim. I stort sett var emellertid, konstaterar de engelska forskarna, tonen i arbetarpartiets ledande tidning, Daily Herald, ojämförligt grövre än i motståndarnas organ. I Daily Herald beskrevs de konservativa som en samling utsugare, monopolister och profitörer — folk som utan tanke på det allmänna sökte tillgodose sina privata intressen genom ohederliga metoder. Vid denna form av presspolemik från socialdemokratiskt håll har vi i Sverige under de senaste åren blivit så vana att den knappast längre väcker vare sig förvåning eller irritation.

Några summariska uppgifter bestyrker det välkända förhållandet att arbetarpartiet behärskar städerna, medan det konservativa partiet nägorunda håller sin ställning på landsbygden. De visar också att många industriarbetare fortfarande röstar borgerligt, medan arbetarpartiet vunnit ökat stöd inom medelklassen och bland lantbrukarna. Det liberala partiets svaghet belyses av att ingen enda liberal valdes i Skottland, som förr var partiets högborg. De frikyrkliga, som i England liksom i Sverige traditionellt röstat liberalt, har tydligen till stor del övergått till arbetarpartiet.

Partiställningen i underhuset efter valet kännetecknas av författarna på följande sätt:

Socialister:	Center:	Opposition:
Arb.-partiet 393	Liberala 12	Kons. 189
Ober. arb.-p. 3	Oberoende 14	Ulster 9
Komm. 2	Irländare 2	Nationella 2
"Common Wealth" 1		Lib.-nat. 13
399	28	213

Den väldiga disproportionen mellan mandat och röstetal framgår av att arbetarpartiet sammanlagt hade omkring 12 miljoner röster, de konservativa 8,6 miljoner och liberalerna 2,2 miljoner; i det hela var arbetarpartiet i minoritet bland valmännen, med 12 miljoner röster av 25, men fick i underhuset en överväldigande majoritet, 393 mandat av 640. De socialistiska riktningarna tillsammans hade däremot — enligt beräkningar som här ej kan återges — en ytterst knapp majoritet bland valmännen, omkring 66.000 röster. Men icke heller denna siffra kan betraktas som avgörande. Framför allt måste beaktas att det liberala partiet endast uppställde 307 kandidater, medan arbetarpartiet tävlade i 604 valkretsar och högern i 543. Ett stort antal liberaler måste ha röstat med arbetarpartiet på grund av omöjligheten att rösta på sitt eget parti. Arbetarpartiets maktställning och socialiseringspolitiken över huvud vilar på ett ytterligt svagt och osäkert folkligt underlag.

1945 års val klarlägger sålunda — om än icke så åskådligt som valen på 1920-talet — de svårigheter som är förenade med majoritetssystemet. En riktning som är i minoritet eller i varje fall blott har ett knappt flertal bland valmännen behärskar helt parlamentet och regeringen. Situationen är emellertid icke ny, och de brittiska politikerna är fullt medvetna om dess ur demokratisk synpunkt ofrånkomliga konsekvenser. De hårda debatterna kan inte dölja att segrarnas iver dämpas av respekt för oppositionen inom och utom parlamentet.

Herbert Tingsten

Debatten om riksdagspensionerna

blev till stor del en uppvisning i på en gång svag och anstötlig polemik. En representant som talade mot pensionerna bemöttes icke med sakskaal, utan med påpekandet att han själv redan var försäkrad att hög pension från annan tjänst; det antyddes rent av att hans kritik av riksdagspensionen berodde på att han sannolikt icke skulle få stanna i riksdagen tillräckligt länge för att tjäna in den. Att dylika slag under bältet inte ens möttes av allvarliga protester från de felandes meningsfränder är kanske det sorgligaste. För var och en borde dock stå klart att en metod enligt vilken ställningstagandet återförs på enskilda ekonomiska intressen gör förnuftig och anständig debatt omöjlig. Samtidigt som en rad riksdagsmän tillät sig dylika uttalanden angrep konstitutionsutskottets ordförande den mot pensionsbeslutet kritiska pressen i de mest kränkande ordalag. Såvitt bekant har ingen tidning använt så förolämpande uttryck i debatten som denne väktare av konstitutionell korrekthet; att ingen oppositionstidning begagnat sådana metoder som de förut berörda är självfallet. Det är väl känt att ordförandeskapet i konstitutionsutskottet blivit ett tröstpris för riksdagsmän vilkas förmåga icke svarat mot deras anspråk — men svag kompetens är ej oförenlig med hyfsning. Slutligen förklarade en landshövding av samma kaliber att opinionsundersökningarna innebar en förfälskning; denna blamage passerade utan erinran. På en dag kunde riksdagen svårligen göra mer för att försvaga sitt anseende.